

DIGITALIZÁCIA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA – príležitosť pre Slovensko

Viera Beláňová

riaditeľka odboru informatizácie MK SR

OPIS 2 Bratislava 3. 11. 2009

Obsah

- Informatizácia v rezorte kultúry z pohľadu informatizácie verejnej správy – e-government
- Digitalizácia kultúrneho dedičstva – obnova, uchovávanie a prezentácia
- Súhrn

Východiská

- **Legislatíva:**
  - zákon o IS VS, výnos MF SR o štandardoch pre IS VS, zákon o slobodnom prístupe k informáciám, autorský zákon, zákon o utajovaných skutočnostiach
  - Deklarácia NR SR o národnom kultúrnom dedičstve, zákon o knižniciach, zákon o múzeách a galériách, zákon o ochrane pamiatkového fondu, zákon o osvetovej činnosti, audiovizuálny zákon,
- **Strategické dokumenty k informatizácii verejnej správy:** Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (2008), Stratégia informatizácie verejnej správy (2008), národná stratégia pre informačnú bezpečnosť (2009), Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy (2005), Stratégia informatizácie spoločnosti na roky 2009 – 2013 (2009)
- **Strategické materiály v oblasti kultúry:** Stratégia rozvoja fondových a pamäťových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry v rezorte kultúry (2008), Stratégia rozvoja múzeí a galérií v SR do roku 2011, Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008-2013, Projekt systematickej obnovy audiovizuálneho dedičstva Slovenskej republiky s cieľom záchrany kinematografických a audiovizuálnych diel a ich postupného sprístupňovania verejnosti, Koncepcia rozvoja informačných systémov v rezorte kultúry 2007 – 2011, KRIS rezortu kultúry spracovaný podľa metodiky MF SR
- **Prostredie** – sieť kultúrnych inštitúcií – štátne, regionálne, obecné, iné
- **Informačné systémy prevádzkované v rezorte kultúry** (CEMUZ, CEDVU, KIS3G, LINDA, SNORKA, THEISA, centralizované informačné systémy na podporu administratívnych a ekonomických činností)
- **Programové financovanie informatizácie** z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo štrukturálnych fondov, z finančných zdrojov v rámci bilaterálnej spolupráce
- **Spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni** v oblasti digitalizácie (programy EÚ – Europeana, eContent)

Základné ciele informatizácie v rezorte kultúry

– z pohľadu informatizácie verejnej správy

Definované v Konceptii rozvoja informačných systémov v rezorte kultúry (2007-2011), KRIS rezortu kultúry (2008):

- efektívnejší prístup k aplikáciám informačných a komunikačných technológií na podporu výkonu verejnej správy v oblasti kultúry,
- priblížiť a zjednodušiť služby pre občana ako aj pre podnikateľskú sféru a neziskové organizácie,
- podporovať transparentné viaczdrojové financovanie kultúry na všetkých úrovniach verejnej správy centrálnej, lokálnej, regionálnej,
- umožniť efektívnu komunikáciu v rámci ministerstva a rezortu, s ostatnými ústrednými orgánmi ako aj so širokou verejnosťou,
- zabezpečiť interoperabilitu informačných systémov v rezorte kultúry vrátane efektívneho využitia informačných zdrojov verejnej správy predovšetkým základných registrov verejnej správy (register obyvateľov, register ekonomických subjektov, kataster nehnuteľností, register územných identifikácií a register adries),
- uplatňovať dôsledne princíp minimalizovať požiadavky na vstupné údaje v informačných systémoch a maximalizovať ich využiteľnosť.

Porovnanie východiskového stavu a súčasnosti

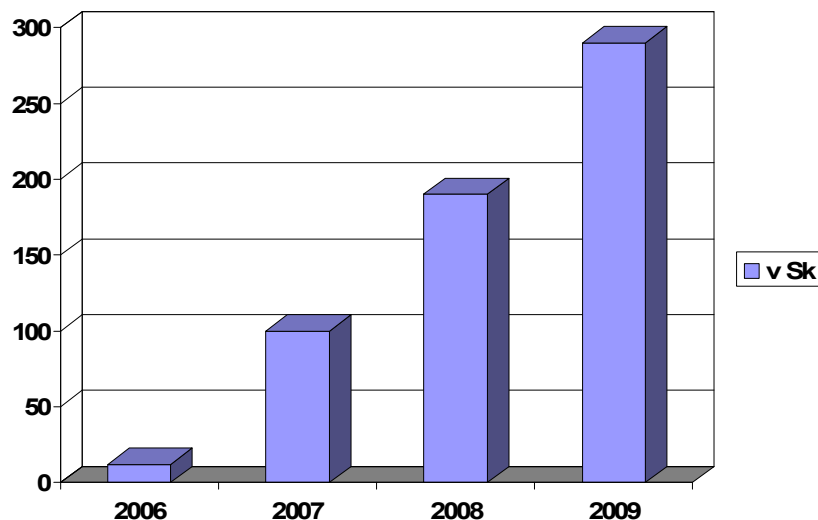
Rok 2006

- pripojenia 32 organizácií rezortu do internetu cez rôznych providerov
- nízka úroveň povedomia o informačnej bezpečnosti
- nedostatočne implementované štandardy pre IS VS
- nedostatočná interoperabilita informačných systémov prevádzkovaných v rezorte kultúry
- chýba jednotná prezentačná platforma pre všetky informačné zdroje rezortu
- nedostatočný legislatívny rámec na podporu elektornizácie jednotlivých agend
- absentujú strategické a koncepcné materiály
- rezortizmus pri realizácii IS v oblasti kultúry, nedostatočná spolupráca so subjektami na lokálnej a regionálnej úrovni
- absentujú e-služby pre občana z oblasti kultúry s výnimkou knižničných informačných služieb
- nedostatočné organizačné a personálne zabezpečenie pre oblasť informatizácie v rezorte
- Nedostatok finančných prostriedkov pre oblasť informatizácie

Rok 2009

- Jednotná komunikačná infraštruktúra - Virtuálna privátna sieť MK SR – WAN VPN MK SR
- 127 uzlov, jednotné pravidlá, vytvorené predpoklady pre centralizované IS
- Implementácie bezpečnostnej politiky v rezorte kultúry
- Zjednotenie hardvérovej a softvérovej infraštruktúry v organizáciách rezortu
- Zvyšovanie úrovne znalostí používateľov IKT, odborných zamestnancov útvarov IKT – školenia, semináre
- Vytvorenie predpokladov pre spoluprácu rôznych subjektov, ktoré pôsobia na úrovni regionálnej a celoštátnej
- Organizačné zabezpečenie - Rada ministra kultúry pre informatizáciu a digitalizáciu (pracovná skupina pre informačnú bezpečnosť, pracovná skupina pre digitálny informačný systém kultúry – portál kultúry
- Spracované koncepcné a strategické materiály v oblasti informatizácie
- Programové financovanie informatizácie kultúry – v rámci rozpočtu rezortu

Financovanie informatizácie v rezorte kultúry v rokoch 2006 – 2009

Program Informatizácie kultúry – v rámci rozpočtovej kapitoly kultúry

- Zvýšenie finančných prostriedkov
- transparentné vynakladanie finančných zdrojov
- vyhodnocovania prostredníctvom merateľných ukazovateľov efektívnosti
- centralizované informačné systémy na podporu administratívnych a ekonomických činností
- zefektívnenie výkonu verejnej správy zavedením automatizácie procesov (e-government)
- podpora pre vytváranie podmienok pre vytvorenie digitalizáciu kultúrneho dedičstva a sprístupnenie kultúrneho obsahu a nových služieb z oblasti kultúry pre verejnosť (e-culture)
- nové služby pre verejnosť

Koncepcia rozvoja informačných systémov VS – rezort kultúry

- 40 informačných systémov rezortu kultúry – rozdelené na jednotlivé úseky správy podľa kompetenčného zákona
- Prevádzkovatelia IS organizácie MK SR + pripravované projekty
- podpora e-government, sprístupnenie elektronických služby pre verejnosť
- prepojenie na ÚPVS: využívanie centrálnych registrov + služieb ÚPVS

Centrálne informačné systémy v rezorte kultúry

- Centrálny jednotný ekonomický systém rezortu – SOFTIP PROFIT/všetky organizácie MK SR od roku 2007 (Manažérsky IS, konsolidovaná uzávierka)
- VPN MK SR - VoIP telefónia/2 500 účastníkov
- Vstupenkový, rezervačný a prezentačný systém ORES/6 scénických organizácií + múzeá a galérie rezortu, plánované sprístupnenie aj pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VÚC
- DMS – Správa dokumentov eFFICE+/v roku 2009 ministerstvo - implementácia prvých 2 procesov, postupne aj ďalšie organizácie MK SR
- SLOVAKIANA – digitálny informačný systém – Portál kultúry (digitálny archív, národná agregátor, prezentačná vrstva – portál kultúry)
- Implementácia bezpečnostnej politiky rezortu/všetky organizácie rezortu
- Podpora pre outsourcing IT infraštruktúry + pozáručný servis

Pripravuje sa :

- Centrálny geografický informačný systém kultúry
- Štatistický informačný systém kultúry on-line (pôvodne KEŠKULT)

Čo patrí medzi kultúrne dedičstvo - definuje deklarácia kultúrneho dedičstva

Nehmotné (duchovné) kultúrne dedičstvo

- Slovenský jazyk
- Ďalšie oblasti duchovného dedičstva - tradičnej a ľudovej kultúry - slovné (ústne) prejavy, hudbu, tanec, hry, obrady, mytológiu, obyčaje alebo tradičné formy komunikácie a šírenia informácií, javy ľudovej kultúry mimoriadnej historickej, umeleckej, etnologickej, sociologickej, antropologickej, prípadne inej hodnoty.

Hmotné kultúrne dedičstvo

- Archívne dokumenty
- Historické knižničné fondy a historické knižničné dokumenty
- Zbierky múzeí a galérií
- Pamiatkový fond
- Diela hudby, dramatického umenia, tanca a scénografie
- Oblasť filmu a audiovizie
- Diela výtvarného umenia, úžitkového umenia, dizajnu a architektúry
- Diela ľudového umenia a ľudovej umeleckej výroby

Ciele informatizácie v kultúre

- ochrana kultúrneho dedičstva

- ❑ *dôsledná evidencia a dokumentácia kultúrneho dedičstva slovenského národa, ako aj národností a etník žijúcich na území Slovenskej republiky*
- ❑ skvalitnenie možností identifikácie predmetov a dokladov mimoriadnej kultúrno-historickej hodnoty ako ochrana pred nezákonnou činnosťou
- ❑ *zvýšenie vypovedacej schopnosti kultúrnych pamiatok pre potreby orgánov štátnej správy i odbornej verejnosti*
- ❑ zlepšenie základnej informovanosti a osvetu laickej verejnosti a mládeže o histórii a kultúre obyvateľov Slovenska
- ❑ *prezentácia základných kultúrnych hodnôt Slovenska v európskom i svetovom meradle prostredníctvom internetu*
- ❑ prezentácia kultúrnych aktivít v jednotlivých regiónoch Slovenska – podpora cestovného ruchu
- ❑ *vytvorenie podmienok pre poskytovanie verejných informačných služieb v rámci siete knižníc, múzeí, galérií*

Digitalizácia kultúrneho dedičstva

Súčasný stav

- parciálne riešenie projektov digitalizácie v závislosti od finančných zdrojov, skúsenosti SNK, SNM, SNG, UKB, nízka úroveň kooperácie, nedostatočné personálne zabezpečenie, chýba koordinácia na centrálnej úrovni, absentuje spolupráca so subjektami mimo rezortu, na druhej strane pomerne dobrá spolupráca na medzinárodnej úrovni pri realizácii projektov súvisiacich s digitalizáciou
- **Hlavné nedostatky – chýba jednotná metodika digitalizácie, nedostatok finančných zdrojov, chýba jeden prístupový bod pre verejnosť**

Realizácia národných projektov v rámci OPIS2 umožní

- Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií (opatrenie 2.1)
- Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát (opatrenie 2.2)
- vytvoriť základné podmienky pre spustenie riadeného procesu digitalizácie kultúrneho dedičstva v Slovenskej republike (vypracovanie metodických manuálov, vybudovanie centrálnych dátových skladov, príprava objektov na digitalizáciu - deacidifikácia, problematika autorských práv a ich uplatňovanie v celom procese digitalizácie ako aj pri sprístupňovaní a využívaní digitálnych objektov pre ďalšie vzdelávacie projekty, pre vedu a výskum, pre verejnosť, vytvorenie organizačného zabezpečenia – tvorba metadát, slovníkov, tezaurov)
- vytvorenie 3,5 milióna digitálnych objektov – konverzia informačných zdrojov podľa typu objektov - textové informácie, 2D, 3D objekty, filmy, audiovizia
- vytvorenie možnosti pre získanie nových zručností pre zamestnancov kultúrnych inštitúcií
- vytvorenie 350 nových pracovných miest
- aktívnejšiu spoluprácu pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej, národnej úrovni, medzinárodnej úrovni
- Vytvorenie jedného prístupového miesta pre verejnosť ku kultúrnemu dedičstvu – SLOVAKIANA

Priority procesu digitalizácie

Čo je potrebné zabezpečiť pred spustením samotného procesu digitalizácie:

- zabezpečiť vytvorenie metodických manuálov pre získavanie, spracovanie, ochranu a využitie poznatkov a digitálneho obsahu
- projekt ochrany autorských práv – copyright prezentovaného digitalizovaného obsahu – nedostatočné skúsenosti s aplikáciou zákona
- vybudovanie centrálnych dátových skladov na zabezpečenie dlhodobej archivácie a ochrany digitálneho obsahu – v súčasnosti prakticky nie sú vytvorené podmienky na dlhodobé uchovávanie digitálneho obsahu
- vytvorenie podmienok na prípravu objektov na digitalizáciu - zabezpečenie deacidifikácie lignocelulóзовých nosičov informácií v pamäťových inštitúciách, priamo súvisiacej s digitalizáciou, reštaurovanie kultúrnych objektov, kde to bude nevyhnutné pred samotným procesom digitalizácie
- zabezpečiť podmienky pre tvorbu deskriptívnych metadát, národných riadených slovníkov, tezaurův
- výber kultúrnych objektov pre digitalizáciu

Europeana – európska online knihnica, múzeum a archív v jednom

- vznik 2008 – iniciatíva Európskej komisie
- spoločný prístupový bod pre krajiny EÚ na sprístupnenie kultúrnych pokladov online ako zdroja kreativity, nových výrobkov a služieb, spojené aj s hospodárskym potenciálom, napríklad v oblastiach ako cestovný ruch a vzdelávanie
- poskytuje informácie v rozličných formátoch (textový, zvukový, audiovizuálny a obrázkový), umožňujú rozličné náhľady na našu spoločnú európsku históriu a dedičstvo v rozličných krajinách
- podporuje ďalšiu digitalizáciu v členských štátoch, pretože poskytuje prehľad už zdigitalizovaného materiálu a označuje, kde pri digitalizácii v Európskej únii ešte existujú biele škvrny
- umožňuje prostredníctvom jedinečného rozhrania – a v ich vlastnom materinskom jazyku – nachádzať digitálny kultúrny obsah z dôveryhodných kultúrnych organizácií na celom území Európskej únie a využívať tento obsah na prácu, voľný čas alebo štúdium
- vyše 4,6 milióna digitalizovaných kníh, periodík, filmových nahrávok, máp, fotografií a dokumentov z európskych knižníc, archívov, múzeí, audiovizuálnych archívov, v roku 2010 – 10 mil. objektov dostupných na internete pre verejnosť
- Poskytovatelia obsahu - 1000 kultúrnych inštitúcií, 150 inštitúcií ako partnerov
- **cieľom je rozšíriť iniciatívy na celom svete, napríklad Svetovú digitálnu knihnicu a zabezpečiť, aby voľné diela boli dostupné aj v digitálnej forme bez poplatkov pre verejnosť**

Digitalizácia kultúrneho dedičstva – pokračovanie po roku 2014

- zabezpečiť kontinuálne pokračovanie procesu digitalizácie objektov kultúrneho dedičstva za podpory viaczdrojového financovania na úrovni centrálnej, regionálnej, lokálnej,
- zabezpečiť vyváženosť z hľadiska počtu a typu kultúrnych objektov, začlenenie aj materiálov, na ktoré sa vzťahujú autorské práva, aby nedošlo k vzniku „čiernej diery 20. storočia“,
- umožniť využitie digitálnych objektov pre ďalšie projekty v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu, prezentácie na podporu cestovného ruchu, sprístupnenie verejnosti prostredníctvom nových služieb v oblasti kultúry
- zabezpečiť prevádzku dátových skladov digitálnych objektov kultúrneho dedičstva
- zabezpečiť licencie na šírenie materiálu nielen v rámci domácej domény ale aj na území Európy ako súčasť európskeho kultúrneho dedičstva (môže mať dosah na financie)
- vytváranie nových služieb pre verejnosť
- rozšírenie spolupráce na medzinárodnej úrovni – predovšetkým intenzívnejšia spolupráca v rámci projektu Europeana, prípadne ďalších projektov, zvýšiť podiel v rámci prezentácie európskeho kultúrneho dedičstva

Dôležité čísla na záver

- 3,5 mil. kultúrnych objektov všetkých typov (knihy, periodiká, muzeálne predmety, výtvarné diela, nehnuteľné pamiatky, filmová, televízna, rozhlasová produkcia, archívy)
- 4 roky proces digitalizácie bude financovaný zo zdrojov štrukturálnych fondov OPIS2
- 100 objektov/hod. pri 24 hodinovej prevádzke digitalizačných pracovísk
- 192 mil. Eur – náklady na digitalizáciu a s tým súvisiace ďalšie procesy
- 5 digitalizačných pracovísk (mimo bratislavský kraj)
- 350 novovytvorených pracovných miest
- 5 národných inštitúcií ako odborní garanti digitalizácie (SNM, SNG, SNK, SFÚ, PÚ SR), ďalšie inštitúcie ako partneri
- 3 centrálné dátové sklady, ochrana, bezpečnosť
- 1 prístupný bod pre verejnosť Slovakia – okrem iného prezentačná vrstva pre sprístupnenie pre verejnosť, kontaktný bod pre Europanu

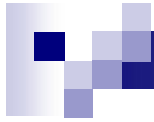
Porovnanie projektov OPIS 1 a OPIS 2 z hľadiska cieľovej skupiny

- OPIS 1 – informatizácia verejnej správy, zefektívnenie procesov verejnej správy, zjednodušenie služieb pre občana, podnikateľskú aj nepodnikateľskú sféru v SR
- OPIS 1 – digitalizácia kultúrneho dedičstva predstavuje príspevok k znalostnej báze v európskom aj celosvetovom meradle, cieľovou skupinou sú občania európskeho spoločenstva a ďalší prakticky bez obmedzenia

**Ďakujem
za pozornosť**

**Ministerstvo kultúry SR
odbor informatizácie
Nám. SNP 33
813 31 Bratislava**

**e-mail: oi@culture.gov.sk
www.mksr.gov.sk**